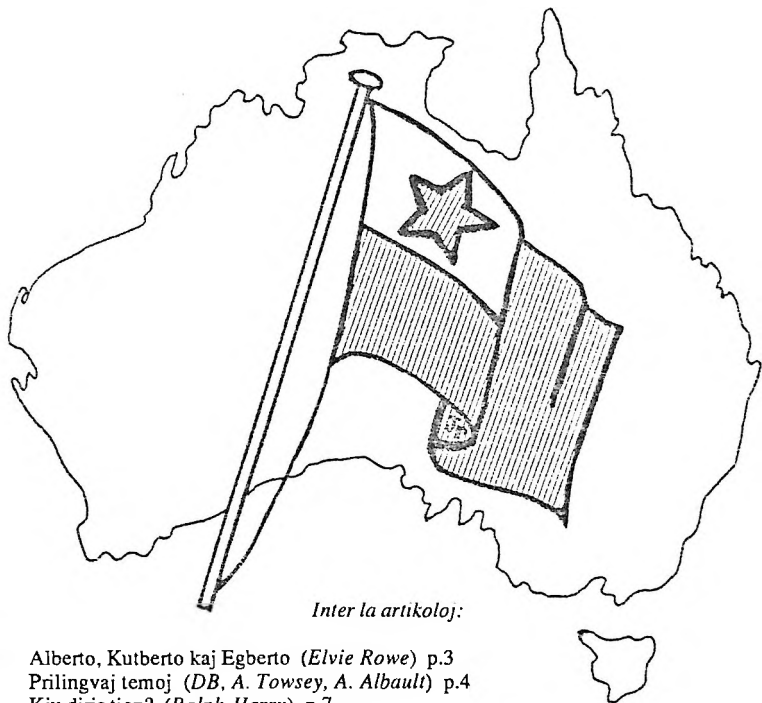

The Australian Esperantist

Numero 268

Julio-Aŭgusto 1991

Registered by Australia Post
Publication no. WBG 2488

Inter la artikoloj:

- Alberto, Kutberto kaj Egberto (*Elvie Rowe*) p.3
Prilingvaj temoj (*DB, A. Towsey, A. Albault*) p.4
Kiu diris tion? (*Ralph Harry*) p.7
Notoj el Sovetunio (*Trevor Steele*) p.8
Sed Nur Fragmento: la legantoj aljuĝas (*Vera Payne*) p.9
Pri miaj spertoj en la esperanta movado (*Eddie Hearne*) p.13
Nur fragmenteto (*Idyss Einihovici*) p.18
Pravigo de la termino *lancjetilo* anstataŭ "vumero" (*Bernard Golden*) p.19
11-monata jarraporto de Odlo Bokserp (*originale verkita*) p.22b?
Kongresinformo kaj El la Regionoj p.26
English supplement

LA AŬSTRALIA ESPERANTISTO

OFICIALA ORGANO DE LA AŬSTRALIA ESPERANTO-ASOCIO

Redaktoro: Donald Broadribb, 46 Great Eastern Highway, Bakers Hill WA 6562

Telefono: (09) 574 1307; Fax: (09) 574 1298

Provizora Prezidanto: Vera Payne, 36 Donegal Rd, Floreat Park WA 6014

Sekretario: Ray Ross, 41 Agnes St, Sunnybank QLD 4109

Vicsekretario: Herbert Koppel, GPO Box 2122T, Melbourne VIC 3001

Kasisto: Owen Loneragan, 16 Deverell Way, South Bentley WA 6102

Libroservo: Tom Elliott, PO Box 230, Matraville NSW 2036

Korespondaj kursoj: John Moore, 7 Pelican St, Emu Park QLD 4702

P.R.O. (Oficisto pri Rilatoj kun la Publiko): Dennis Murphy, 79 Binnalong Rd, Old Toongabbie NSW 2146

Provizora Prezidanto de la Ekzamen-Komitato: Donald Broadribb, 46 Great Eastern Highway, Bakers Hill WA 6562

\$25 por individuo, klubo kc. \$30 por familio (ĉiuj ĉe la sama adreso). \$15 (minimуме) por pensiulo aŭ studento. Bonvolu sendi vian kotizon al la kasisto aŭ al la Libroservo.

Bonvolu avizi la redaktoron se via adreso estas neĝuste presita sur la adresslipeto, aŭ se vi ŝanĝas vian nomon aŭ/kaj adreson. Sendu ĉiujn komunikajojn, artikolojn, librojn por recenzo kc. al la redaktoro. Limdato por ricevo de presotaĵoj por la venonta numero: 1 septembro.

SE VI DEZIRAS LEGI PRI IO verku artikolon!

Jes, ĉu vi ne ofte pensis kiam vi elkovigis vian novan ekzempleron de *The Australian Esperantist* "Ni vere bezonas artikolon pri...?" Do sendu tiun amatan eseon, ideon, rakont(et)on, esprimon de vidpunkto, ŝercdesegnaĵon. Vi povas sendi vian kontribuon en manuskripta formo aŭ sur komputila disko. Ni akceptas diskojn IBM-kongruajn kaj Macintosh-ajn. Nepre kunsendu adresitan afrankitan koverton por ke ni povu resendi al vi vian diskon por reuzo. Se vi preparas manuskripton, bonvolu atenti la ĉi-sekvajn postulojn: la teksto devas esti klare tajpita, per freŝa rubando, kaj kun duobla spaco inter la linioj. La dekstra kaj maldekstra margenoj estu po almenaŭ du centimetroj. Tajpu sur nur unu flanko de ĉiu folio. Netajpitaj manuskriptoj estos malakceptitaj. (Ankaŭ tajpaĵoj kiuj estas tro palaj por esti facile legeblaj.) Manuskriptoj estos resenditaj nur se ilin akompanos adresita afrankita koverto por tiu celo. La redaktoro kutime agnoskas la ricevon de gravaj/longaj tekstoj, sed kutime ne de malgrandaj informoj kc. kiuj estos uzataj laŭ taŭgeco. Aŭtoro de artikolo kutime ricevas senpagan ekzempleron de tiu numero en kiu la artikolo aperas, se la aŭtoro ne estas abonanto. Se la aŭtoro deziras pli da ekzempleroj, ŝ/i devas informi la redaktoron pri la dezirata kvanto (maksimume 5) samtempe kun la sendo de la verko. Eldoninto de libro ricevas senpagan ekzempleron de la numero en kiu la libro estas recenzita (du ekzemplerojn se la eldoninto specife petas tion). Por konservi la lingvan nivelon de ĉi tiu gazeto la redaktoro rajtas korekti ĉiun tekston antaŭ aperigo. Laŭbezono ĝi povos esti mallongigita de la redaktoro. Ni ne povas promesi aperigon en la tuj sekvonta numero, krom se temas pri io kronologie urĝa.

ALBERTO, KUTBERTO KAJ EGBERTO

Rakonto Verkita de Elvie Rowe

Foje estis tri malgrandaj porkoj. Iliaj nomoj estis Alberto, Kutberto kaj Egberto. Iun tagon Alberto diris: "Ni bezonas pli grandan domon".

"Kial?" demandis Egberto.

"Por ke la najbaroj opiniu ke ni havas multe da mono," respondis Alberto.

"Ni ne havas," diris Egberto.

Alberto lin rigardis per velkiga mieno. "Vi estas stulta porko, Egĉjo," li diris.

"Plenaĝiĝu!" diris Kutberto.

"Mi renkontis arkitekton en la kampara klubo," Alberto daŭrigis. "Li desegnos belan domon por ni."

Ili iris serĉi la arkitekton. Lia nomo estis Sinjoro Lupo. Li estis tre kontenta kiam li vidis ilin. Li montris al ili planon kun ses dormoĉambroj kaj sep banĉambroj.

"Kial ni bezonas ilin?" Egberto demandis.

"Vi devas konservi la najbarejajn normojn," diris la Arkitekto.

"Kial?" demandis Egberto.

"Ne estu stulta, Egĉjo," diris Alberto.

"Plenaĝiĝu!" diris Kutberto.

"Jen la salono, la formala sidĉambro kaj la manĝoĉambro," diris la arkitekto.

"Por kio ni bezonas ilin?" Egberto demandis.

"Silentu!" kriis Alberto kaj Kutberto kune.

"Jen la familiĉambro," diris la arkitekto. "La atriumo, la prucbano, la malaltniveligita ludoĉambro—"

"Kio estas malaltniveligitaj ludoj?" demandis Egberto.

"Kia stulta porko!" kriis Alberto.

"Plenaĝiĝu!" diris Kutberto.

"Nun, la konstrumaterialoj," diris Sinjoro Lupo.

"Pajlo estas bona," diris Egberto.

"Bastonoj estas pli bonaj," diris Kutberto.

"Mi atas brikojn," diris Alberto.

"Mi konsentas," diris la arkitekto.

"Multe da glaco, marmoraj plankoj kaj tuparo, oraj kranĵoj—"

"Ni ne havas la rimedojn por tio!" kriis Egberto.

"Sed la najbaroj ĉiuj havas ilin," diris Kutberto.

"Eble ankaŭ ili ne havas la rimedojn por ili," diris Egberto.

"Ne problemo!" Brilis la okuloj de la arkitekto. "Mia banko donos la monon."

"Ni bezonas multajn meblojn," diris Egberto.

"Mi aranĝos tion!" kriis la arkitekto.

"Mia amikino estas dekoraciisto. Ne maltrankviliĝu pri io ajn!"

Kiam la domo estis preta, Alberto, Kutberto kaj Egberto enloĝiĝis. Ili havis malmulton por manĝi kaj ili ne uzis la lumojn nek la hejtilojn por ke ili povu pagi la monon uldatan al Sinjoro Lupo. Poste Alberto kaj Kutberto perdis la postenojn kaj Egberto forlasis la lernejon por serĉi laboron. Estis senesperige. Ili ne povis pagi sufiĉe.

Sinjoro Lupo alvenis ĉe la ĉefpordo kaj sonigis la sonorilojn. La tri malgrandaj porkoj malfermis la ĉefpordon.

"Foriru!" kriis Sinjoro Lupo. "La domo estas mia nun."

"Ĉio estas via kulpo, Egĉjo, vi stulta porko," Alberto kaj Kutberto grumblis

dum ili marŝis en la sunsubiron.

Sinjoro Lupo rigardis ilin tra glaca fenestro. Tio certe superas spiregon kaj pufon," li diris.

[Teksto originale verkita en Esperanto post du lecionoj. Kontrolita de Vera Payne kaj D.B.]

PRILINGVA AVERTO

de Donald Broadribb

Mi ofte trovas inter aŭstraliaj esperantistoj tendencon fari kvazaŭ-genitivajn kazon, eble ĉar en la angla lingvo tiu kazo estas tre simple formata kaj multe uzata. Ekzemploj kiujn mi legis: *la reĝina naskiĝtago* ("the Queen's birthday"), *la prezidantaj demandoj* ("the president's questions"). La ĝustaj esprimoj, laŭ la *Fundamento*, estas *La naskiĝtago de l' reĝino* kaj *la demandoj de l' prezidanto*. La a-formoj estas adjektivoj: *reĝina* = *regal*, *prezidantaj* = *presidential*. Kiel diras la *Fundamento*,

"Kazoj ekzistas nur du: nominativo kaj akuzativo...La ceteraj kazoj estas esprimataj per helpo de prepozicio..."

Povas esti, kiel mi legis en revuo lastatempe, ke la instigon por la eraro inter aŭstraliaj esperantistoj donis la stranga zamenhofa idiotismo *mia* = *my*, *mine*; *via* = *your*, *yours* kc. kie la adjektiva formo estas uzata kvazaŭ genitivo. Aliflanke, alia zamenhofa idiotismo estas la vera genitiva kazo en la serio de korelativoj: *kies*, *ties*, *ĉies* kc.

LINGVA ANGULO

de Alan Towsey

Sub ĉi tiu rubriko mi intencas diskuti miaopinie mise uzitajn vortojn kaj esprimojn, kiujn mi rimarkas dum mia legado de diversaj esperantaj eldonaĵoj. Ĉar mi estas nek ĉioscia nek neerarema, mi bonvenigos komentojn aŭ korektojn de aliaj spertaj esperantistoj—mi estas ĉiam preta kaj dezirema mem lerni. (Por ŝpari tempon, skribu al mi ĉe 19 Market St, Tahmoor NSW 2573.)

MORTINTA

Mi ofte trovas *morta* en la senco de "dead" (mortinta). Kvankam la dua difino

en *Plena Ilustrita Vortaro* (PIV) donas tiun sencon (morta besto), eĉ citante Zamenhof (la vivaj kaj mortaj lingvoj), tio estas malĝusta uzo. La ĝusta vorto estas *mortinta* (li estas mortinta) aŭ *senviva*. En ĉi tio subtenas min ĉiuj aliaj vortaroj, kiujn mi konsultis—Millidge, Butler, Wells, Fulcher & Long, "Etinburgh", la franca Grosjean-Maupin, kaj mia Nederlanda-Esperanta Vortaro! *Morta* signifas "of death, deathlike, deathly", do "morta silento, morta rigideco". En la tekniko kaj tiel plu *morta* ankaŭ uziĝas idiotisme en esprimoj kiaj "morta punkto, morta

pezo, morta angulo, morta kuglo, morta sezono". (Eĉ ĉi tie mi demandas al mi, ĉu ne-eŭropanoj bone komprenas ĉiujn tiujn; eĉ mia nederlanda vortaro donas por "het dode punt" [la morta punkto], "la neefika punkto".)

PIV ne estas leĝodona, ĝi nur *registras* (kelkfoje kun konsiloj aŭ rekomendoj pri uzado) la uzojn de la vortoj. Ne plaĉas al mi kelkaj el la aliaj sencoj donitaj sub *morta*. Mi preferas "vivantaj kaj mortintaj lingvoj", "mortiga vundo" (causing death) anstataŭ "morta vundo", "mortigema malamiko" (not necessarily causing death, but he'd like to kill you

all the same!) "La homo estas mortema" aŭ (laŭ mi pli bone) "mortiva", aŭ "mortonta". (-ema por mi havas ian sencan de volo aŭ persona inklino, ne de neeviteblo. Sed tio estas nur mia propra sento. Nia klera redaktoro diras, ke li "emas akcepti la zamenhofan uzon de 'mortema' kiel idiotismon".)

Por ilustri: "la homo estas morta" (= mortiva/mortonta/mortema) ŝajnas al mi esti sufiĉe klara (ĉar la homaro ankoraŭ ekzistas!), sed kio pri: "la kanguruo estas morta"? Ĉu iu kanguruo estas *mortinta*, aŭ ĉu ĉiu ano de la specio nepre mortos?! ■

KOMENTOJ DE LA PREZIDANTO DE L'AKADEMIO

ekstraktoj el letero de D-ro André Albault al D-ro Ralph Harry

28 Marto 1991

[...] Volonte mi aplaudas vian tre Esperantecan *Aŭsĉjo/Aŭsnjo* por redoni la tre Anglecan *Aussie*.

Ŝajne cirkulas tra Esperantio diversaj sintenoj, diversaj maksimumoj pseŭdo-lingvistikaj! Ili estas nek raciaj, nek bazitaj sur riprenso aŭ sur tradicia eldiro de Zamenhof aŭ aliaj [...] "Oni rare (kaj erare) uzas ŭ je la komenco de vorto" (*kaj de iu ajn silabo*). Vi tute pravas laŭ la instruo de Zamenhof mem. Same kiel vi pravas konservante la finon *ero* en *vumero* laŭ la sama instruo [...]

Pri *karrio*, *farro* ja vi principe pravas: la duoblaj konsonantoj estas legitimaj en nia lingvo! Ne nur ili estas Fundamentaj: *Ŝiller'* en la Fundamenta Gramatiko; *Anno* en la Fundamenta Ekzerkaro! Sed nia lingvo ne estus pensebla sen duoblaj konsonantoj: *ellabori*, *ekkrii*, *littuko*, *ktp. ktp.* La

kontraŭdiranta maksimumo evidente fontis el la kapo de homoj kiuj ne sufiĉe sciencaj studis la lingvon, eĉ se ilia profesio estas "lingvisto"! Ve! Tio tamen okazis.

La ĝeno de *teamo* estas, ke ĝi nur grafisme redonas la Anglan *team*; krome ĝi ŝajne povas signifi *te-amo*, tre konata kutimo de Britoj kaj aliaj (mi inter aliaj!). Sed bonvene aperis la sinonimo *skipo*: La malsama difino ne masku la realon de la sinonimeco!

Pri -oza (= riĉa, abunda...) ĝi efektive pasis tra periodoj de modo kaj de forgeso. Sed okazas, ke ĝi nepre estas bezonata por sciencaj vortoj; dume E-o nete bezonas ĝin malpli ol la Latinidaj lingvoj (kaj la Angla; ĉu?) ĉar plej ofte simpla -a tradukas ĝin "kuraĝa, nekuraĝoza" [...]

Mi tre kore vin salutas okaze de via paragrafo pri "Geografiaj nomoj" [...] →

Mi permesos al mi nur du-tri rimarkojn: miaopinie la nomoj *Kimro/Kimrio* estas tute bonaj, same kiel *Skoto/Skotlando*. Aliparte same kiel la Akademio agnoskis, ke tamen estas preferinde diri *Nova-Skotio* por la Kanada Provinco, oni povas dubi, ĉu vere taŭga estas *Nova Sud-Kimrio* por la Aŭstralia *New South Wales*. Verŝajne tre multaj lingvoj aŭ konservas la aŭtentan Anglan nomon, aŭ asimilas tiun (en la Franca: *Nouvelles Galles-du-Sud*). Do eble necesus konsideri la formon *Nova-Sud-Valio*. Fakte necesus

aparte studi la demandon. Sed evidentas, ke krom la nomo mem ne ekzistas multaj rilatoj inter la regiono kaj la Kimroj!

Hodiaŭ mi—tio evidentas (por mi)—uzus *Adelajdo*!! [...] La formo *Adelaido* respektas la grafismon de la Angla kaj “internacia” nomo *Adelaide*! La formo *Adelajdo* atentis, kiel estis asimilitaj al Esperanto ordinaraj vortoj de la Fundamento (*hejmo, ajlo*...). Nur plie kaj okaze ĝi atentis la fonetismon de la Angla...se vi asertas tion al mi! ■

NUN HAVEBLA: LA RESPUBLIKO DE PLATONO

Nin plezurigas povi anonci ke la plena teksto de la esperanta traduko de la fama libro *La Respubliko* de la klasika aŭtoro Platono nun estas havebla sur komputildiskoj (IBM kaj Macintosh). La tradukon, el la greka, faris D-ro Donald Broadribb. Ni kredas ke ĉi tiu estas la unua komputildiska libro en Esperanto—i.e. papera manuskripto de la teksto ne haveblas, kvankam kompreneble aĉetinto de la disko povas printi por propra uzo manuskript-

ekzempleron. Estas anticipate ke presita eldono de la verko aperos nur post jaroj.

La prezo de ekzemplero de la disko estas \$60, kio inkludas poŝtendon ĉu enlandan ĉu eksterlanden. Pago, en aŭstraliaj dolaroj, devas akompani la mendon. Ĉiu mendo devas esti sendita rekte al D-ro Donald Broadribb, 46 Great Eastern Highway, Bakers Hill WA 6562, Aŭstralio. La disko *ne* estas mendebla pere de libroservo. ■

AŬSTRALIA-ESPERANTA VORTARO: 4a ELDONO

Plurjara projekto por prepari kvaran eldonon de la *Aŭstralia-Esperanta Vortaro* estas jam komencita. Mi invitas ĉiun esperantiston kiu deziras kunlabori en la projekto kontakti min. Se vi havas profesion scion pri iu fako (precipe, sed ne ekskluzive, botaniko, zoologio kaj ornitologio) bonvolu indiki tion en via

letero. Enmigrintoj el Britio ankaŭ estos speciale valoraj kunlaborantoj—por helpi distingi inter aŭstraliaj kaj ĝenerale britdevenaj idiotismoj. Tre gravaj ankaŭ estas komentoj de personoj kiuj jam konas kaj uzas iun el la tri jamaj eldonoj. Bonvolu kontakti ia redaktoron. ■

KIU DIRIS TION?
(Citaĵkvizo 5)
kompilata de Ralph Harry

Jen kelkaj eminentuloj, citaĵoj el kies verkoj kaj vortoj sekvas. Penu parigi la personon aŭ fonton kun la spritaĵo. La solvo aperas sur paĝo 27.

(a) Fedor Mikhailoviĉ Dostoevski	(f) Alexander Puŝkin
(b) Blaire Pascal	(g) Ŝekspiro
(c) Protagoro	(ĝ) Mark Twain
(ĉ) Alexander Pope	(h) François Villon
(d) Sankta Francisko de Assisi	(ĥ) L.L. Zamenhof
(e) Proverbo	(i) Karolo la Dua de Anglio

1. Do vin mem konu, ne la dipersonon.
Plej taŭge studas homo ja la homon.
2. La homo estas nur penso, malklara penso, senutila penso.
3. La homo estas fleksebla besto, estaĵo, kiu alĉutimiĝas al ĉio.
4. Vivu l'homaro, vivu la frateco de l'popoloj, vivu eterne.
5. La homo estas la mezurilo de ĉio.
Estas du flankoj de ĉiu demando.
6. Kiel belaj 'stas la homoj!
Ho, brava, nova mondo, ke ĝi havas en si tielan genton!
7. Homo projektas, Dio direktas.
8. La homo estas nur fragmito, la plej febla de la naturo, sed estas pensanta fragmito.
9. Kutimo estas lordo de la tuta homaro.
10. Homfratoj, kiuj vivos plu sur tero,
Ne havu krudajn korojn kontraŭ ni.
11. Mi pekis kontraŭ mia frato la azeno.
12. Mi jam estas teruran tempon mortante. Mi esperas, ke vi pardonos tion. ■

NOTOJ EL SOVETUNIO de Trevor Steele

Mi pasigis kvin monatojn en Kiev. El la tri kutimaj simptomoj de radioaktiva infektiĝo mi suferis du: gorĝdoloroj kaj ofta laciĝo. Kapdoloroj mi ne havis. Kievanoj diris al mi, ke ili jam de pluraj jaroj spertas tiujn simptomojn, sed provas ilin ignori, ĉar kion oni povas fari?

Infankuracistino diris al mi, ke junaj infanoj en Kiev estas ĝenerale neviglaj kaj havas malfortan imunecon kontraŭ malsanoj. Aperas en ĵurnaloj bildoj de "ĉernobilaj beboj": la kompatinduletoj havis membrojn, kiuj similas fiŝajn naĝilojn.

La ĉernobila koŝmaro premos ankoraŭ multajn generaciojn.

Oni sentas, ke iu granda eksplodo povus okazi ĉi tie. Ĉiam, antaŭ kaj post 1917, la "normalaj" homoj de ĉi tiuj regionoj submetadis sin al maljusta regado apogata de armeoj kaj sekreta polico. Sed lastatempe tiom da "socia pulvo" amasiĝis, ke eble eĉ ĉi tie fajros.

En ĉiuj partoj de SU antaŭe subpremataj personoj postulas sendependecon kaj jam grandparte vivas, kvazaŭ tio estus reala: ili forigas la statuojn, flagojn kaj stratnomojn de la centra reĝimo, ili elektas kontraŭkomunistajn registarojn, ili histas flagojn kaj diras aferojn, pro kiuj antaŭ kelkaj jaroj oni estus puninta ilin. Sed Moskvo ankoraŭ sukcesas bremsi pli konkretajn ŝanĝojn.

La ekonomio prezentas eble unikan konstelacion de malbonaĵoj: la varoj estas aĉkvalitaj, se entute aĉeteblaj; la lacigaj, ĝenaj starvicoj ankoraŭ kreskas;

prezoj nehaltigeble soras, sed eĉ tio ne aperigas la mankantajn varojn; salajroj iomete pliiĝis, sed la gajnoj estas ridindaj kompare kun la inflacio; la valoro de la rublo same nehaltigeble plonĝas—kaj nenia pliboniĝo iaspeca estas atendebla.

Sendube estas similaj situacioj en multaj landoj. Tiaj krizoj evidente endanĝerigas ĉiun ajn registaron. Ĝis nun sovetiaj registaroj ĉiam pretervivis krizojn, ĉar ili vere komandis kaj decidis, eĉ se brutale. Sed la registaro de Gorbaĉov ne estas respektata. Ĝi ne volas reformi la registemon kaj enkonduki veran demokration. Aliflanke ĝi ŝajnas ne plu kapabla reestabli tradician totalismon. Sed eĉ se Gorbaĉov eksigis, kiu transprenus? Jes, armea puĉo (reĝisorata de KGB, kiu estas nun multe pli kohera kaj forta ol KPSU) eblas—sed tio alportus nenian daŭran solvon—ni eĉ ne parolu pri justeco.

Mi loĝas nun [majo] en Tallinn, la ĉefurbo de Estonio. Ĝi havas interesan mezepokan centron kaj tre enuigajn antaŭurbojn. Ĝenerale direblas, ke novaj konstruitaj distriktoj de SU-urbo estas enuigaj: senfinaj vicoj de samaspektaj apartament-domegoj kaj fabrikoj.

La klimato de Tallinn memorigas pri malvarma bano. Eĉ nun (la komenco de somero, almenaŭ laŭ la kalendaro) oni devas sin varme vesti. Ne surprize, tamen: imagu urbon milojn da kilometroj sude de Hobart: jen la responda latitudo de Tallinn. La tagoj estas nekredeble longaj—ankoraŭ je la 11-a vespere estas lume. Kiam mi venis

Ĉi tien en januaro, la suno apenaŭ deĵoris entute.

Laŭ invito de kampara lernejo mi parolis esperante al la geknaboj pri Aŭstralio. (La lernejestro peris.) Iuj demandoj penetris kernon: ĉu viaj marondoj estas pli altaj ol homo? Ĉu aŭstraliaj hundoj, starante sur la malantaŭaj piedoj, estas pli altaj ol vi? Ĉu estas serpentoj en Aŭstralio? Ĉu viaj indiĝenoj ĉasas leonojn uzante bumerangojn? Kiam knabo demandis min, kion faras liaaĝaj aŭstraliaj knaboj en sia libera tempo, mi ŝultrumis, kvazaŭ ĉiuj devus scii la respondon, kaj diris, ke kompreneble ili kisas knabinojn. Post ŝokmomento la knaboj elbuŝigis la estonan vorton por "aĉ!" Kiam mi klarigis, ke ĉiuj aŭstraliaj knabinoj estas tre belaj, la knabinoj grimacis nekredeme, dum la knaboj sentis kaj naŭzon kaj nevolan fascinan.

Poste la lernejestro prezentis min al grupo da inteligentaj geknaboj, kiuj jam

ricevis 5 lecionojn de Esperanto. Kredu min aŭ ne, dum horo ni babilis en interesa maniero, uzante nur la IL.

Dum julio kaj aŭgusto estas tiel riĉa programo de Esperanto-renkontiĝoj en Eŭropo, sed precipe en SU, ke mi ankoraŭ ne scias kiujn elekti. Ni aŭstraliaj esperantistoj povas nur miri pri la vigleco de la movada vivo ĉi tie. Tutenokta kantado kaj flirtado ĉirkaŭ bivakaj fajroj, boatado, biciklado, marŝoj tra arbaroj, teatraĵoj, konkursoj pri seriozaj artoj kaj tute malseriozaj amuzaĵoj—kaj eĉ ne unu kunsido de iu estraro! (Aliflanke la vintraj kongresoj estas tediĝmaratonoj el kunsidoj...).

Cetere, ĉu niaj indiĝenoj mortigas leonojn per bumerangoj?

Trevor Steele
Kärbegi 48-28
200038 Tallinn
USSR

SED NUR FRAGMENTO: LA LEGANTOJ ALJUĜAS de Vera Payne

Jam trifoje mi tralegis *SNF*, la elstaran romanon de Trevor Steele, ĉiufoje kun plia plaĉo. Laŭ karaktero ruseska (mi kalkulis 127 nomojn!) ĝi ampleksas multajn, interplektitajn temojn, ĉiu el kiuj vere diskutindas. La lingvo kaj la stilo simple brilas, do, jen ne nur bonega rakonto sed ankaŭ lerniga literaturaĵo. Mi kuraĝigu individuojn, aretojn kaj klubgrupojn kune trastudi ĉi tiun, unuan verkon de propra aŭtoro nia, kiu nuntempe en Sovetunio (eble dum la

lastaj jaroj de tiu unio) kolektas materialon por dua romano. Jen kelkaj rimarkoj (necese mallongigitaj kaj redaktitaj) de partoprenantoj en la literatura klaso de la somerkursaro ĉe Adelajdo dum januaro 1991.

"Antaŭe mi opiniis ke ĝi ne estas bona, sed ĝi estas tre bona!"

"D'unkon! Mi amintas la tutan libron. *SNF* estas la unua Esperantoromano kiun mi legis, ĝi instigis min kaj legi kaj verki. La rakonto estas reala kaj

instrua. Simile al Maklin, mi estis sciencema kaj materiisma, kredante ke la scienco povas klarigi ĉion, sed la vivo montras, ke io spirita ankaŭ ekzistas. Do, mi legis la libron (aŭ, oni legis min) ĝustatempe. La tropoj montras la forton de la nuancebleco en Esperanto. La tuta efiko estas pensoprovoka por mi, juna sciencisto.”

“Kiel orgenisto kiu eltiras el sia instrumento la plejan soneblecon, tiel Trevor Steele uzas Esperanton en *SNF*. Bazinte la intrigon sur faktoj, li logas la leganton laŭ fikcia pado pri la vivo de rusa sciencisto, Nikolaj Ivanoviĉ Maklin. Oni devas koncentri la pensojn por tute kompreni kio okazas; tamen la belco de la lingvo ensorĉas ekde la komenco. La titolo mem pensinstigas. Fragmento de kio?: De la tiama tempo? De la ĉefrolulo? Ni devas tralegi la romanon por malkovri la respondon, kaj survoje ni konstatas, ke la demando ne gravas. La vojo sufiĉe ravas, ni forgesas la celpunktojn kaj simple ĝuas la verkon.”

“Maltrafinte la unuan klason, mi legis la unuajn 50 paĝojn vespere, post laciga tago. Unue mi trovis *SNF* sufiĉe malfacila, tamen pli kaj pli mi interesiĝis, kaj pri la historiaj faktoj kaj pri la roluloj en la romano. Kvankam mi ofte trovis la lingvaĵojn malsimplaj, la ideoj vere pensinstigis. TS ne celis popularan, monoenspezan rakonton. Liaj stilo kaj filozofio estas liaj propraj. Mi estas nun preta relegi la libron kaj atendas ke ĉifoje mi trovos ĝin eĉ pli plezurodona.”

“TS bone rakontas strangan historion pri neordinaraj homoj, kaj tre interese priskribas plurajn ‘homtipojn’. La lingvouzo estas elstara kaj la rakonto ima-

goriĉa. Ĉi tiu originala Esperanto-verko estas tre grava por nia Movado. La temo en *SNF* estas signifa kaj grava—la homa kondiĉo kun la ĉiama batalo inter krueleco kaj kompato. Tamen tio nek fuŝas nek trudas en la amrakonton kaj la individuajn historiojn. Precipe interesas min la aŭtentikaĵoj koncerne Kvinslandon dum la 1870-aj kaj la rilatoj inter la nigruloj kaj la blankuloj tiutempe.”

“La libro plaĉis al mi. La scenejo en Nov-Gvineo estas artoptlene desegnita. Post vizito al la adelajda ‘Atrium’, mi konscias kiel malfacila estis la tasko por Maklin en tia klimato! Plezurigis min la viva priskribo de homoj, lokoj kaj okazintaĵoj. Multe ampleksiĝis mia vortostoko, precipe en la kampo de eliminaj esprimoj! Vortoj kiaj *usheroeco*, *ĉue*, *tamenas* indikas al mi la grandan flekseblecon de Esperanto.”

“Mi trovis tre interesa la alvenon de la sciencisto al la ĝis tiam nekonata lando. TS ja diligente studis la vivmanieron de la ‘sovaĝuloj’. Lia uzo de kriplitaj vortoj, kio montras la literaturecon de Esperanto, plaĉas al mi.”

“Mi treege ŝatas kaj la stilon kaj la enhavon. *SNF* ĝuste nomiĝus historia romano. Por mi la plej memorinda parto de la libro estas tiu en kiu la verkisto tre lerte enkondukis kaj klarigis la nuntempe varmege debatatan temon pri terposeda justeco. TS ankaŭ tre kredeble rakontas kiel la bonkora sciencisto sintenas ĉe la unua vizito al la kamploko de la indiĝenoj. Same kiel mi, kiu iam spertis abomenon pri la stato de iu kamploĝejaĉo, la sciencisto sentis malesperon, kaj preskaŭ malestimon pri la homoj kiuj vivas tiele. Tre lerte la verkisto enkondukas la legantojn al la varm-

kora humaneco kaj kunuleco kiu regis ĉirkaŭ la komuna fajro. Ankaŭ brile lerta estas la rakonto pri la sonĝo de Maklin en kiu prezentiĝas la terura historio pri la ne maloftaj buĉadoj. TS ankaŭ fidele donas la veron pri la fina efiko al 'La Patrino Tero' de 'la fiuloj' kaj ties tro pezaj bestoj. La ankaŭ aŭtentikan rakonton pri la fidsanigo de komata junulo oni povas atribui al efektivaj spertoj de la verkisto mem. *SNF* estas memorinde leginda kaj aĉetinda libro."

"Mi trovis la rakonton rusa-stila, kun multaj karakteroj (la plimultaj por mallonga periodo) kaj komplikita, detala intrigo. Metaforo, similaĵo, hiperbolo, ripetado, ironio, onomatopeo ktp abundas. Tre impresa libro."

Unu aglo-okululo rimarkis, ke en la romano troviĝas zipo, sed post enketo montriĝis ke la zipo ne inventiĝis ĝis 1925!¹

Unu homo trovis "malakceptebla kiam Belinda parolas pri 'aliaj dimensioj'". Tamen, "Leginte la noveletojn kiujn mia edzo verkis pri siaj jaroj kun la insulanoj de la Suda Pacifiko, mi akceptas entute la rakonton pri Kodi kaj Engagu." Trafa rimarko de tiu persono estas, ke "Trevor/Maklin ne mencias la rojon kiam li revenas al la insulo. Ĉu la tertremo ĝin detruis? Aŭ ĉu la morto de B. malgravigis ĝin?"

Alia avertis ke "manpleno" estas eraro. Devus esti "plenmano". Simile, "plenvelo" estas la ĝusta vorto, ne "veloplano". Sed "plenbuŝajn vortojn"

estas ĝusta.

Mi havas kelkajn aliajn demandetojn, ekz. ĉu "palpebrumante" ĉiam signifas "blinking" aŭ ĉu li fojfoje intencas "winking"? Kial "Brezbano" (ĉu vere homoj prononcas la urbon tiele?) Kio estas "ĉjo ĉjo" knabo? Kial "faris likvan oferon al Baal" signifas "pisi"?²

Unu klasano skribis angle: "La libro estis ege preter mia nuna nivelo... mia opinio la esprimnivelo de *SNF* estas alta kaj plaĉa. La metafizikaj aspektoj prituŝitaj estas kredeblaj. TS elektis verajn faktojn kiel bazon por rakonto en kiu prezenti kelkajn el siaj propraj demandoj koncerne la vivon kaj ĝian celon."

Ankoraŭfoje mi kuraĝigu grupgvidantojn pritrakti ĉi tiun elstaran romanon, tiele plialtigante la kompreno-nivelon de la leganto. Bonega verkisto ne estu sen honoro en sia propra lando, kaj nia libroservisto surpriziĝu pro lavango da mendoj! Vi ne elspezos pli profitodonan \$25.

(Kun la ĉisupraj taksoj mi plene akordas. Kiam mi tralegis ĝin mi trovis ĝin ne nur fascina, sed unu el la plej bonaj originalaj romanoj lastatempe aperintaj. Mi nepre rekomendas ĝin. Je tiu malalta prezo, oni ja ne povas plendi pro tro altekosta literaturo! D.B.) ■

²Temas pri bibliismo. Verŝoferoj (de vino) al la Dioj de la tero estis kutimaj en antikvaj religioj, inkluzive de la Baal-religio en Palestino. Plurloke en la Malnova Testamento oni mokas la adoradon je Baal, kaj verŝoferojn por li. En unu teksto Elija sarkasme komentas ke eble Baal ne aŭskultas siajn adorantojn "ĉar li flankeniris por pisi".—La Red.

¹Laŭ la *Encyclopaedia Britannica* la zipo jam estis uzata kiel fermilo por valizoj en 1918. Eble konfuzis la leganton la nomo "zipper" kiu estis "inventita" nur poste.—La Red.

NIA MEMBRARO

	1991		1990	
	Individuaj	Familianaj	Individuaj	Familianaj
NT	1	-	2	-
NSW + ACT	59	9	53	8
VIC	53	7	46	7
QLD	31	4	34	6
SA	9	2	8	2
WA	29	5	25	5
TAS	7	2	7	2
Fremdaj	5	-	3	-
SUME	194	29	178	30

La stato de la membraro de AEA je la 1a de junio 1991 kaj, por komparo, 1990.

Krome 4 honoraj membroj ne pagintaj. (Pluraj honoraj membroj pagas la jarkotizon kaj estas kalkulitaj en la listo de pagintoj. Dumvivaj membroj estas simile kalkulitaj inter pagintoj.)

Rigardante la tabelon oni trovas ke la suma nombro iom kreskis dum unu jaro ($194 + 29 = 223$; $178 + 30 = 208$). Tio estas bonvena post la plurjara malkresko de la membraro.

Estas nia espero ke ni povos komenci

regajni la perditajn membronombrojn de la pasintaj plurjaroj. Unu entrepreno por efektivigi tion estas la preparado de novaj informbroj uroj ĝisdatigitaj por doni al la varbotoj pli aktualan bildon de la stato de la esperanta movado en la moderna mondo, kaj por evidenti la bezonon por internacia lingvo, Esperanto, en la moderna socio kiu nun kreiĝas por la dudek-unua jarcento.

PLIDA LUMO EN KUBO

de Ruddy Fernández-M.

Nia klubo *Pli da Lumo* havas nun preskaŭ cent membrojn, ĉefe komencantojn. Ni lokiĝas en la urbo Santiago de las Vegas, kiu estas 20 km sude de la kuba ĉefurbo Havano.

Tamen, ni havas problemon. Mankas al ni esperantaj eldonaĵoj kaj ni ne havas devizon por povi mendi ilin eksterlande. Ĉu eblas via helpo en tiu celo?

Plaĉus al ni ankaŭ inter anĝi leterojn

kaj havi seriozan korespondadon kun anoj de via asocio. Korajn dankojn pro via atento, kaj altestime via.

Ruddy Fernández-M.
(Klub-prezidanto)

(*Kontaktu ĉe la Kuba Esperanto-Asocio, Apartado postal 2018, La Habana 2, Provincia Ciudad de La Habana, Kubo.*)

PRI MIAJ SPERTOJ EN LA ESPERANTA MOVADO

de Eddie Hearne

[Ŝajne mi ĉiam estis aferplena homo, eĉ kiam mi estis knabo. Nun, 91-jara, mi restas sed ne ripozas en Moonyo Lodge kie oni kuiras kaj provas fari ĉion por mi. Mi estas dankema, sed mi faras kiel eble plej multon por mi mem. Eĉ tiom, ke mi eliras en la larĝan ĝardenon kaj laboras ĝis mia dorso krias kaj mi devas eniri. Leteroj al miaj amikoj okupas min kaj mi legas librojn el la librarejo. Tamen mi foje enuiĝas: kion fari? Eble mi povas skribi ion pri mia aktivado dum la jaroj en la mondo de Esperantujo, eble povus esti interese. Do:]

Kiam mi estis 17-jara, mi loĝis en antaŭurbo de Ipswich, Qld. Mi laboris en karb-minejo. Nia familio venis el Skotlando en 1910.

Nia patro en Skotlando estis aktiva konservativulo, sed ajne la atmosfero de la tieaj radikalaj karb-ministoj anĝis lin kaj nia hejmo ofte gastigis homojn kiuj venis de Brisbano por prelegi en Ipswich pri Laborpartiaj kaj Socialistaj aferoj. Mi estis juna kaj naiva, kaj songis pri nova, pli bela mondo, kie amikeco kaj helpemeco estas universalaj.

En Brisbana ĵurnalo mi rimarkis leterojn. Unu homo proponis la italan lingvon kiel universalan komunikilon. Alia homo proponis Esperanton, kiu estis eĉ pli simpla ol la itala. Mi pensis pri tio kaj mendis el Melburno lernolibrojn de la itala kaj esperanta lingvoj.

La itala estis multe pli simpla ol la angla, sed Esperanto kun sia regula gramatiko estas multe pli simpla kaj ĝi estas tute neŭtrala. Mi lernis kaj komencis korespondi kun aliaj landoj.

En 1918 mi iris al Melburno kaj baldaŭ trovis Laboristan Esperanto-Grupon, kiu kunvenis en Lonsdale-Strato. La gvidanto estis S-ro Skurrie, tre lerta homo. Mi bone memoras mian

unuan rekonton kiam mi iom halteme parolis esperante. Mi tre ĝuis la klasojn kaj la atmosferon de alia lingvo.

Unu vesperon, kiam mi eliris el klaso, mi renkontis ebriulon kiu parolis al mi. Mi iom erce diris: "Mi ne komprenas vin, Sinjoro". La ebriulo ne estis stulta, li diris: "Oh! I see, you don't comprehend". Ni ambaŭ ridetis.

Venis la granda financa krizo kaj ni ne povis havigi sufiĉe da mono por la kreskaĵoj kaj ovoj, kiujn ni sendis al la vendejo. Ni devis vendi nian bienon kaj reveni al Melburno. Ni loĝis en Coburg kaj havis tre malfeliĉan periodon. Mi nur malofte trovis laboron kaj grade perdis mian malmultan kapitalon. Ni tiam havis unu belan infaninon kaj bone memoras la korporemon kiam mi revenis hejmen sen trovi laboron.

Unu brileto estis ke ni renkontis esperantistojn. Tre baldaŭ ni fariĝis grupeto kaj starigis klasojn en la apuda laborĉambrego. Kun S-ino Pearl kaj S-ro Ernie Hanks kaj la aminda S-ino Anna Hintze ni ankaŭ starigis la unuan "Rendevuon". Ni kunvenis ĉiumonate, ĉe la hejmoj de ni tri laŭvice kaj havis tre interesan babiladon kaj tetrinkadon. Nia nura regulo estis ke ni devas paroli en Esperanto. Estis tre aktiva grupo kaj

ni eĉ eldonis ĵurnaleton dum iom da tempo, *La Laborista Esperantisto*. Ni sentis ke ni ja fariĝis forta movado kiam ni aranĝis koncerton en sufiĉe ĝranda ĉambrego en la ĉefurbo.

Mi, kiel multaj aliaj en la laborista distrikto de Coburg, tre avide legis pri la Rusa Revolucio je la fino de la Unua Mondmilito. Ni aliĝis al la "Amikoj de la Sovetia Unio" (F.O.S.U.) kaj avide legis pri la mirindaj konstruaĵoj kiel la Dnjeper Digego, naive kredante ke la sovetianoj superas la ceteron de la mondo, kulture kaj industrie.

Miaj okuloj grande malfermiĝis kiam mi legis pri la di-igo de Stalin kaj la mortigo de multaj el la originalaj revolucionaroj. Mi eltrovis ke la lando ne estas regata de sovetianoj sed de grupoj de diktatoroj.

Nun, post sepdek jaroj, estas radieto da espero, la grandega socia konvulsio kiu nun okazas donas iom da espero je la fino de mia vivo.

Dum mi estis tiel aktiva en Coburg, ankaŭ estis aktiva nepolitika grupo kiu kunvenis en Melbourne. Kiam mi finfine akiris daŭran laboron, mi aliĝis tiun grupon.

La tempo pasis kaj la kosto de kunvenejoj en la ĉefurbo fariĝis tro alta. S-ino Fay kaj S-ro Herbert Koppel estis tre viglaj esperantistoj kaj estis la pelforto kiu starigis novan rendevuon en ĉambro kiun la grupo aĉetis en Richmond, apuda antaŭurbo de Melbourne. Mi intertempe translokiĝis al apudmara Parkdale kaj mia tempo estis tre forte okupata pri komerco. Tamen, mi kaj mia edzino ofte ĝuis esperantan vesperon ĉe la Richmond "Rendevuo".

Nun mi devas diri ion pri la mirinda

Anne Hintze, tre radikala sed ĉefe Esperanto kaj Zamenhof estis por i preskaŭ religio. Kriplulo, kun unu kruro en fera ingo kaj kun du lambastonoj, i tamen estis tre vigla. Somere i eĉ iris al la naĝejo en Coburg kie i formetis la lambastonojn kaj ingon kaj eniris la akvon por instrui la junulojn naĝi.

Mi havas feliĉajn memorojn pri libertempado sur la sablo ĉe Black Rock kun Anna kaj gesroj Hanks.

Kun mia edzino mi ofte portis en mia aŭto Annan longan distancon al la alia flanko de la ĉefurbo revene el la Richmond-Rendevuo. Mi sentis fieron kiam Anna petis ke mi faru adiaŭon post ia morto, en la Rendevuo. Multaj homoj iris al tiu kunveno, estis tre solena afero kaj mi ĝojis ke mi jam preparis laŭdan priskribon de ĉi tiu dediĉita esperantisto kaj idealisto.

Dum 1964 mi kun mia edzino iris al Britio kaj oni petis ke mi reprezentu Aŭstralion en la Esperanto-Kongreso en Nederlando. Estis tre interesa parto de nia vojaĝo. Ĉiam estis rimarkinde kiel facile estas komuniki kun alilandanoj. En la hotelo oni aranĝis tablojn por kvar kaj ĉiam mi sidis kontraŭ du homoj el alia lando. Neniam ni sentis malfacilaĵon.

Esperanto ja estas bela internacia komunikilo. ■

DEZIRAS KORESPONDI

Razen Manandhar. Adreso: KHA 1-389 Khichapokhari, Kathmandu, Nepalo. 22jara fraŭlo studanta la anglan literaturon por Magistra Diplomo. ■

WINDOW ON THE WORLD

NEWS NOTES

Plato's *Republic* in an Esperanto translation by the editor of *The Australian Esperantist* is now available on IBM and Macintosh computer disks @ \$60. A printed edition is scheduled to be published as a part of the UEA's *Orienta-Okcidenta* ("East-West") series, probably in Brazil; the publication date is not yet known. Another book in the same *Orienta-Okcidenta* series, M. Bulgakao's *La Majstro kaj Margarita* ("Margarita and the Master") is to be published in the USSR, the first major novel in Esperanto to be published in the USSR since the start of Glasnost.

The 75th Universal Esperanto Congress is being held in Bergen, Norway, this (northern) summer. Next year's Congress is planned for Vienna, Austria, July 25—August 1, 1992. It is expected that the 1993 Congress will be held in Valencia, Spain, and the 1994 Congress in Seoul, South Korea.

The manuscript of the first Esperanto-Thai Dictionary has been completed. The first Esperanto textbook for Thais is now in preparation.

A half-hour TV film *Return to Finland* was completed recently. Its theme is the plight of thousands of prisoners of war taken by the Germans and used as workers to construct a railway in northern Finland during the Second World War. The film was made by two Esperantist TV film makers, Osmo Buller and Roman Dobrzynski, and financed by Polish TV. A Polish version was shown on Polish Television on April 1 and an Esperanto version will be shown during the Congress in Norway. Poland was the birthplace and home of the Jewish ophthalmologist L.L. Zamenhof, the creator of Esperanto in 1887.

In Australia, Justice Kep Enderby of the New South Wales Supreme Court and vice-president of the Australian Esperanto Association was interviewed in the "Ockham's Razor" feature on the ABC's Radio National in March.

The Brazilian Esperantist Youth Organisation will hold its thirteenth Congress next year, in Barra do Garças, under the auspices of the city councils of Barra do Garças, Aragarças and Torixoréu. The organisers are the Esperanto Association of the Araguaya Valley, the Cultural & Ecological Foundation of the Western region, and the Matogrosa Esperanto and Linguistics Federation. The theme of the Congress will be sports, culture, and ecological education. There will be presentations by folklore groups daily, also a cabaret. Two excursions are being organised, to the Valley of Waterfalls and to the Bateja Stream "where fish swim in warm, crystal waters". Non-Brazilians will be lodged free. Information from Ciro Gomes de Freitas, Caixa Postal 246, BR-78600 Barra do Garças-MT, Brazil.

Travel Scholarship: the Tim Einihovici TEJO Congress Foundation is asking candidates for the 1992 scholarship to register now with Idyss Einihovici, 88 Newry St, Floreat Park WA 6014. The scholarship covers return airfares to the 1992 TEJO congress in Montreal, Canada, food, lodging, and congress fees. The successful candidate will have completed successfully at least the *Elementa Ekzameno* of the Australian Esperanto Association, with honours, and meet criteria to qualify as representative of Australia at the congress.

Czechoslovakia: An expedition around the world is being planned. The group, consisting of five to ten Esperantists from a variety of countries, will bicycle, ride, walk, fly, sail, etc. around the world, using only non-polluting means of transport. Details from Vlasta Hajkova, CS-252 46 Skochovice 43, Czechoslovakia.

Yugoslavia: An international children's drawings competition is being organised by the Esperanto Society of Subotica in memory of the author, explorer and Esperantist Tibor Sekelj, in collaboration with the "Pionir" Chocolate Company. The theme of the competition is illustrations for T. Sekelj's book *Kumeŭaŭa la Filo de la Ĝangalo* ("Kumeŭaŭa Son of the Jungle"). Participants in the competition may choose their own medium and format. The closing date is August 31, 1991. Illustrations submitted for the competition must be sent to Esperanto Internacia Konkurso, TRG Slodode 1, YU-24000 Subotica.

THE NATURE OF ESPERANTO VERBS

by Donald Broadribb

Very few textbooks speak about the origins and nature of Esperanto grammar in their haste to start off the new student with a practical command of the language. This sometimes leaves beginners a bit in the dark as to just what is going on in the mechanics of the language. M.C. Butler's *Step by Step in Esperanto* is one very enjoyable way for those who have finished an elementary course in Esperanto to go on to perfect their knowledge of the vocabulary and also the subtleties of grammar. Here I wish merely to point out some interesting features and in so doing to end some of the confusions

often experienced.

The verb system is based on a simple scheme: an s preceded by a vowel is placed at the end of a word:

- a-s the present time
- e-s
- i-s past time
- o-s the future
- u-s "maybe"

As you can see, this follows the order of the vowels in the alphabet: a, e, i, o, u. The -e-s is, however not used. Few people know why. -s-s was originally used for an "imperfect tense", a verb form that has no simple equivalent in

English but is used in many European languages. Shortly before the Esperanto language was published, in 1887, its creator, Dr Zamenhof, dropped this from the verb table—something for which English speakers, at least, will be eternally grateful.

As an example, we may take a simple word *hav* (=have)

mi havas = I have (at present)

mi havis = I had (in the past)

mi havos = I will have (in future)

mi havus = I might have (uncertain)

it is better not to think of these in terms of English grammar, for that leads many students astray. Think, instead, of them as referring to the time of some action or event: now, in the past, in the future, or only maybe. Often this is called using verbs to indicate "relative time".

As a beginner you will probably be thinking of your sentences in English and then putting them into Esperanto. It is best to aim at being able to think directly in Esperanto rather than to try to translate from English, but this takes lots of practice, and when you come upon something you want to say but do not know the Esperanto for, you may find yourself filling in your thought in English. So keep in mind: when making an Esperanto verb, turn your attention to the time it is referring to, not to English grammar.

For example: "I'll be going to the store soon" is simply stating something that will be done in the future. So you choose the Esperanto form that applies to the future: *mi iros al la butiko bal-*

daŭ. Contrast this with "I am going to the store now". Sometimes we mean this to refer to my actions in the present, so the Esperanto is *mi iras al la butiko nun..* But often we mean it as talking about the very near future, i.e. in a few minutes. If that is what we have in mind, we are still concerned with the future, and to indicate that we mean the very near future we add in an extra word or two in the Esperanto to show that. An example might be: *mi jam nun iros al la butiko* (literally: "I already now will go to the store") Or perhaps *post kelkaj minutoj mi iros al la butiko* ("After a few minutes I will go to the store").

"I went to the store yesterday" is a pretty straightforward statement of something that took place in the past, so we use the past time verb form: "mi iris al la butiko hieraŭ". In English things get a bit complicated when we use an alternative way of indicating the past, as in the phrase "I have already gone". This *looks* as if it has something to do with "have", but when we stop to ask what we actually mean, we discover that we are simply talking about an event that took place in the past. Actually the "have" is linked in our mind with "gone" to make "have gone" which because it indicates past time turns into "iris", so the sentence reads *mi jam iris*.

One of the most common mistakes that beginners make in speaking or writing Esperanto is to try to translate the English words one by one instead of thinking what those words indicate. In this case, what time they indicate.

Where English often uses separate words to indicate time (have, will, would, might, could etc.) Esperanto uses just one simple ending.

Here is an example of using *-us*. "I would go if I had enough money" (or some people say "I would go if I would have enough money", or "I might go..." and so on). In Esperanto this is simply *mi irus se mi havus sufiĉan monon*. The *-us* at the end of *irus* and *havirus* indicates that there is a sort of "maybe, perhaps, might" about it.

Of course in English all the many specialised ways we have of using our verbs contributes a lot to the nuances and variety of styles at our disposal. It is a common, but wrong, idea among new students that Esperanto because of its simple verb system must lose out on these nuances and varieties of style. The truth is that Esperanto shows its special nuances by using extra words that we normally would not use in the English sentence. And it allows for variations in style by letting the speaker change the word order around, something that for the most part English does not allow. As an example, *mi iris jam hieraŭ al la butiko* cannot be translated word for word into English as "I went already yesterday to the store" (this is the sort of phrase we often hear foreigners use when trying to speak English because they are not familiar with the English style of word order). If we were trying to translate the Esperanto sentence into English, we would have to think "what sort of time frame is the Esperanto sentence indicating?" and then pick one

of various possible English phrases to fit the particular nuance or context that seems to be involved. Perhaps "I already went to the store yesterday".

Incidentally, this type of analysis of what sort of time frame is intended is at the heart of modern computer programs for making automatic translations. The usual system is for the computer and computer operator to decide the time framework in the original language and then replace it with the form used for the same purpose in Esperanto. Then when choosing, say, French for the final text, the computer automatically knows the methods French uses to express this particular time framework.

Obviously there may be several possible options the computer can choose between in making a correct French phrase out of it, so the computer would choose the most common or most straight forward. This is why most experts say that automatic translation computer programs cannot translate literary pieces adequately. Actually, a program for making literary translations could be written, but it would require active and very intensive collaboration with an expert in French language literature, a luxury the computer world has not yet had time for.

You may have already discovered that Esperanto also has a bewildering variety of participles (in contrast with just two in English). These have a special use that require a good basic knowledge of ordinary Esperanto speech to be used correctly. ■

Julio-Agosto 1991

Statement of Accounts

Australian Esperanto Association
Perth 1990

Commonwealth Bank of Australia, Bentley WA. A/c 6136-0090 3636
Operating cheque account from 1 January to 31 December 1990

Balance at 31 December 1989		\$342.75
Receipts		
Subscriptions (Members/TAE)		\$5970.50
1989	\$40.00	
1990	3756.00	
1991	2050.50	
Libro-Servo	124.00	
AEA Melbourne Congress Committee		1550.00
Donations		1708.20
to Banham Matasin (Australian Publications) Foundation	1105.00	
from Libroservo de AEA	\$745.00	
from Ralph Harry	360.00	
to Australian Esperanto Association	388.20	
from Libroservo de AEA	372.20	
from Ralph Harry	10.00	
from P. Thompson	6.00	
to Exhibition in Tasmania by Independent Schools	140.00	
from K. Howe	20.00	
from J. Coogans	20.00	
from J. & N. Moore	50.00	
from S. Bruton	30.00	
from D. Parkinson	20.00	
to The Australian Esperantist	45.00	
from A. & E. Oliver	30.00	
from E. Hearn	5.00	
from M. Sanders	10.00	
to Goldsmith (Information Recruitment Foundation) (Oliver)	30.00	
Esperanto Examinations		92.00
Books through the Libroservo	29.10	9349.80
AEA Summer School Contingency cheque not cashed		500.00
Bank account interest		73.40
Total receipts		\$10 265.95

Payments

<i>The Australian Esperantist</i> (every two months)		\$3394.88
Publication	\$2764.60	
Postage	555.28	
Registration	75.00	
Correspondence	449.50	
P.O. Box rental	30.00	479.90
Libroservo		278.40
Adresaro	250.55	
Books	27.85	
Universal Esperanto Association (affiliation members)		189.38
Independent Schools Exhibition in Tasmania		350.00
Donations		251.36
to Youth Group	200.00	
to Herzberg Esperanto Hotel	51.36	
Promotion of Esperanto		77.30
Task Force	47.20	
Publications M-B Foundation	10.50	
Information TG Foundation	19.60	
A/c fees		96.00
Balance sheet	60.00	
Corporate Affairs Commission	36.00	
Esperanto Examinations		24.62
Transfer to CBA Trust Management		3000.00
A/c 6136-0078 3531		
Statement of payments		\$8141.84
Government fees		13.93
FID		3.58
FDT		10.35
Total Payments		\$8155.77

Statement of Assets and Investments (Maturity Date) at
31 December 1990—Perth WA

Assets	\$2110.18
Operating Account	3800.00
<i>The Australian Esperantist</i>	7458.00
Matasin-Banham (Publication)	1329.00
Tiny Goldsmith (Recruitment)	1246.00
Simpkins Foundation (Contingency)	1242.00
AEA Summer School (Contingency)	28 786.17
General Investments	\$45 971.35
Total Assets	

Julio-Agosto 1991

Investments

Commonwealth Bank A/c (Bentley)	\$2110.18
CBA Term Deposit (4 April 1991) 50018028	5500.00
CBA Management A/c 783531 (24 hour call)	11 187.05
at 31 December 1989	\$6300.00
Transfer (500-3677 closed)	1000.77
(including Term Deposit interest of \$863.12)	
Transfer from cheque account	3000.00
Interest less fees 3.	886.28
R&I Bank Account 6805769 (11 January 1991)	18 187.46
R&I Bank Account 6805777 (21 February 1991)	8986.66

Total Investments \$45 971.35

Owen Loneragan
(Hon Treasurer)
3 January 1991

Annual Audit 31 December 1990

I have examined the books of prime entry of the above association and found them to be in order.

In my opinion the statement of Income and Expenditure and the Statement of Assets and Liabilities reflect a true and fair view of both the years' operation and the assets on hand.

Yours faithfully

J. M. Box
M.I.A.A.
21 February 1991

NUR FRAGMENTETO

de Idyss Einihovici

Aĝiĝi estas malfacila periodo en la homa vivo. Ĝi estas destino neevitebla por ĉiuj. Dum mia longviva sperto mi lernis ke oni povas helpi sin mem. Gardi sin regule kaj honeste kun disciplino estas mia devizo, eliksiro, kaj ĉiam celadi al bona sano, korpa kaj mensa, sen plendo. Bonstato estas la plej altvalorigaj ĝojo kaj feliĉo. Do pensu ĉiam pri sano kaj sekvu sanigan vivstilon por atingi ĝin. Komence estas malfacile, sed iom post iom oni alkutimiĝas kaj akiras naturan vivstilon. Do komencu tuj sanigan vivstilon senprokraste, alie vi daŭre suferados. Kuraci malsanon estas ne ĉiam facile kaj ofte malsukcesas. Vi mem povas eviti suferadon gardante vin mem. Kutimiĝu al ĉiutaga marŝado en parko, en freŝa aero, sen distraĵo. Marŝu ritme, admirante belegajn arbojn, aŭskultante ĉarmajn voĉojn de birdetoj, vi helpas solvi problemojn dum aĝiĝado. Bedaŭrinde, malfeliĉige, dum la aĝiĝperiodo ĉeloj misfunkcias kaj sekve sano malboniĝas. La saniga vivstilo povas helpi kaj stimuli vin, kondiĉe ke vi ekzercu vin ĉiutage, honeste. Tio postulas honestan disciplinon. Persistado estas grava decido, kaj alportos

kontentigajn rezultojn. Mia edzo ĉiam diris: "Estu propra kuracisto". Meditado helpas cerbumadon kaj pliakriĝon de la memoro. Parkerigi poezion ankaŭ estas bonega ilo por akriĝi la memoron. Sed la plej bona metodo fortigi la cerbon estas lerni alian lingvon, kompreneble Esperanton. Oni ofte aŭdas negativan diron: "Mi estas tro maljuna". Tiu negativa ideo estas por pigruloj kiuj anstataŭ pliriĉigi sian intelektan vivon plendas pri io ajn. Dum la 70-jara datreveno de mia naskiĝtago mi flugis al Sidnejo por esti ekzamenata por la "supera" diplomo kaj ĝin ricevis. Ĝi estas mia plej ŝatata posedaĵo, kiun mi alte taksas. Plendemuloj, ĉesu plendi, komencu la novan vivstilon. Ne forgesu ke oni povas lerni kaj kleriĝi je iu ajn jaraĝo, kiam ekzistas deziro. Geamikoj, komencu studadon. Tiam vi ne havos tempon por plendi pri malsanoj. La kompleksa arto dum periodo de aĝiĝado estas motiviĝo, stimuliĝo, kaj disciplino. Mi esperas ke mia vivfragmento inspiras vin. "*Mens sana in corpore sano*"*

*[Latine; "sana menso en sana korpo".] ■

LA VOJAĜFONDUSO TEJO

Ni atentigas ĉiujn legantojn ke ĉiuj cblaj kandidatoj por la premio 1992 (senpaga vojaĝo al kaj de la TEJO kongreso, kaj senpagaj loĝ- kaj manĝkostoj dum la partopreno en la

kongreso) devus sin registri jam nun kun la fondinto de la fonduso, Idyss Einihovici, 88 Newry St, Floreat Park WA 6014. Jam pluraj junuloj sin registris en Okcidenta Aŭstralio, kaj ni

deziras kandidatojn el ĉiuj ŝtatoj kaj teritorioj. El la kandidatoj kiuj sukcesos en la *elementa ekzameno kun honoro* la fina selekto estos farita surbaze de la karaktero kaj sinprezento de la

kandidatoj, por trovi tiun, kiŭ plej inde reprezentos Aŭstralion en la kongreso. Ni nepre estu internacie reprezentataj en la tutmonda esperanta junularmovado!

PRAVIGO DE LA TERMINO LANCĴETILO ANSTATAŬ VUMERO

de Bernard Golden

Leksikologia mispaŝo

*Tempa kaj spaca distribuo
de la lancĵetilo*

En la *Aŭstralia Esperanta Vortaro* de Ralph Harry kaj Volo Guelting, la aborigen-devena vorto *woomera* estas esperantigita per la neologismo *vumero* kaj difinita kiel "aborigena lancĵetilo". Ralph Harry faris provon pravigi la vortformon "vumero" (*TAE* 1991, n-ro 266, p.22) sed lia arbitra elekto de la aŭstralia vorto *woomera* kiel etimo ne akordas kun normoj por la esperantigo de arkeologiaj kaj etnografiaj terminoj, kiujn mi starigis en studaĵo antaŭ pli ol dek jaroj.* Malgraŭ la opinio de D-ro Harry, la lancĵetilo *ne* estas "unika inventaĵo de la aŭstraliaj indiĝenoj". Estas bedaŭrinde, ke li ne okupiĝis pri ĝia historio same profunde kiel li faris rilate la bumerangon. La lancĵetilo estas ĉasilo uzata dum granda parto de la historio kaj prehistorio de la homo en pluraj regionoj de la mondo.

La plej fruaj lancĵetiloj estis uzataj de la ĉasistoj de grandbestoj dum la paleolitika periodo en Eŭropo. Fig. 1 montras parton de surmura pentraĵo en la kaverna Lascaux en Francio. Kuŝanta sur la grundo estas kadavro de viro, kiu verŝajne estis mortigita de bizono pentrita antaŭ li. Apud lia dekstra mano estas bastono kun birda kapo ĉe unu ekstremaĵo. Laŭ unu el la interpretoj, kiujn donas prehistoriistoj, tiu objekto estas lancĵetilo.

En la Nova Mondo arkeologoj trovas restaĵojn de lancĵetiloj uzataj de la indiĝenoj de Usono. Mezameriko kaj la regiono de Andoj. Etnografiaj raportoj priskribas lancĵetilon en okcidenta Afriko (Togolando, Liberio), en Sudazio, ankaŭ ĉe la eskimoj (inuitoj), kaj, krom Aŭstralio, en Melanezio kaj Polinezio. Ne estas eble pruvi, ke la lancĵetilo estis inventita nur unu fojon en la prehistorio kaj poste difuziĝis tra la mondo. Nuntempe arkeologoj kaj etnografoj inklinas akcepti la eblon de sendependa invento.

* Bernard Golden: "Kelkaj problemoj rilate la ellaboron de arkeologia fakterminologio en Esperanto", p. 65-74 kaj 30 en *Apliko de Esperanto en Scienco kaj Tehniko* 1980 red. Z. Fluhr. Ĉeĥa Esperanto-Asocio, Scienca-teĥnika sekcio, 1980, 104p.

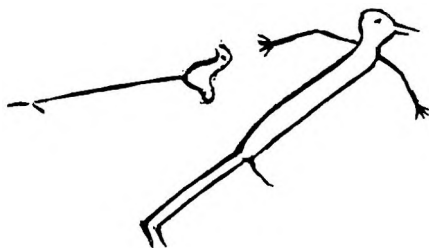

Fig. 1. Detalaĵo de la "Sceno de la Puto" el la kaverno Lascaux, Francio.
Kuas apud la mortinta ĉasisto objekto, kiu povas esti lancjetilo.

Tipologio de la lancjetilo

La lancjetilo havas la formon de rekta bastono aŭ tabulo de 30 ĝis 60 cm longa kun plata supraĵo, sur kiu kuŝas lanco, sago aŭ harpuno. La plej ofta materialo estas malmola ligno; kie taŭga ligno mankas, rangifera antleroj (branĉkorno)

aŭ ostoj povas anstataŭi ĝin. La lanc- aŭ sagostango estas el malmola ligno kun pinto el siliko, ostoj aŭ, ĉe la inkaaj soldatoj, el bronzo. Lancjetiloj de la magdalenia periodo de la supera paleolitiko estis ornamitaj plejparte per skulptitaj bestfiguroj. (Fig. 2)

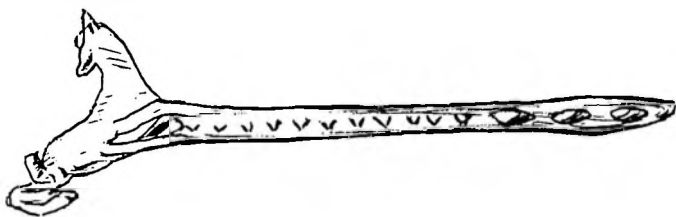

Fig. 2. Lancjetilo el rangifera antleroj (branĉkorno) kun skulptita figuro de kapro (supra paleolitiko). Longo: 30 cm.

Fakuloj dividas lancjetilojn en du grupojn, masklajn kaj femalajn, surbaze de la maniero firmigi la pozicion de la lanco. La masklaj lancjetiloj havas elstarojn en la formo de dorno, tigeto aŭ hoko ĉe unu ekstremaĵo, kiu eniras en ing-forman ekstremaĵon de la lanco.

Ĉe unu ekstremaĵo de la femala lancjetilo estas sulketo aŭ traforma profundaĵo, kiu ricevas la lanc-ekstremaĵon. Ĉe la ekstremaĵo de la lancjetilo, kiu estas en la mano de la ĵetanto, povas esti mantenilo aŭ leda maŝo fiksebla al la pojno. La amerikaj

indianoj ekipis siajn lancĵetilojn ankaŭ ekvilibrigi ilin dum la svingo antaŭ la per pezaĵo el ŝtono por pli bone ĵetimpulso. (Fig. 3)

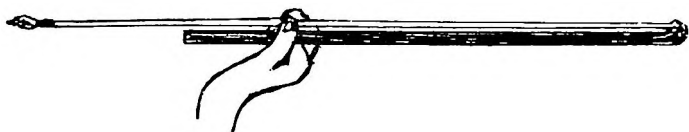

Fig. 3. Pozicio de la lancĵetilo kaj la lanco en la mano antaŭ ĵeto.

Funkcio de la lancĵetilo

La lancĵetilo servas por plilongigi la homan brakon per tria elemento (levumbrako), tiel ebligante ĵeton de la lanco en la intencita direkto kun pli granda rapideco kaj pli longa pafatingo.

La impeto de la lanco estas eksterordinara. Blankula atestanto de la uzo de lancĵetilo fare de indianoj en Usono vidis, kiel lanco tiel ĵetita tra distanco de 80 metroj tiel facile traboris homon, ke la pinto elstaris tri manlarĝojn post la dorso.

Filologia esploro por trovi la Esperantan terminon

La unua paŝo estas kolekti ĉiujn etnolingvajn ekvivalentojn kaj klasifiki ilin laŭ formo kaj signifo.

Angla—spear thrower, atlatl (Usono), wommera kaj woomera (Aŭstralio)

Franca—propulseur (à javeline)

Germana—Speerschleuder, Pfeilschleuder, Schleuderstange, Speer-Wurfstock,

Wurfbrett

Hispana—lanzarados, populsor, atlatl (Meksiko), estólica (Peruo)

Hungara—dádavető, nyilvető, dárdahajító, lándzshajító

Analizo montras, ke ekzistas tri manieroj esprimi la koncepton.

1. Per unu vorto (morfemo): *atlatl* (nahŭatla lingvo el Meksiko); *woomera* (aborigena lingvo el Aŭstralio); *estólica* (indiĝena lingvo el Peruo.)

2. Per unu vorto enhavanta verban radikon (*propuls-*), signifantan "pel" kaj sufikson (*-eur, -or*) signifantan aganton: franca *propulseur*; hispana *propulsor*.

3. Per kunmetita esprimo kun

a. Substantiva flankelemento signifanta lancon aŭ sagon kaj verba ĉefelemento signifanta pelanton aŭ ĵetanton: la unua angla termino kaj la kvar hungaraj terminoj; en la hispana terminaro la ordo estas inversa: *lanza* = ĵet-kaj *dardas* = lancoj.

b. du substantivoj, la unua estanta la ĵetanto, kaj la dua la ĵetilo: la unuaj du germanaj terminoj.

c. du substantivoj, el kiuj la dua pri-

skribas la formon de la ĵetilo: la lastaj tri germanaj terminoj—ĵetil-stango, lanc-ĵetbastono, ĵet-tabulo.

La vortoj en kategorio 3a montras la vojon al la solvo de la problemo en Esperanto: *lanc + ĵet + -ilo* = lancĵetilo.

La principo de analogio

Subtenas la vortformon *lancĵetilo* aliaj terminoj en Esperanto, kiuj estas formitaj laŭ la sama maniero:

- a. armiloj: ŝtonĵetilo, flamĵetilo
- b. fajrobrigado: akvoĵetilo, ŝaŭmĵetilo
- c. maraj aferoj: harpunĵetilo (marfiŝado, balenĉasado) kabloĵetilo (ŝip- kaj homsavado)
- ĉ. veturiloj: lumĵetilo
- d. kinomatografia studio, teatro: lumĵetilo

Registrado en Esperantaj konsultlibroj

Plia apogo por la termino *lancĵetilo* estas ĝia registrado en prestiĝaj vortaroj.

a. *Esperanta Bildvortaro* redaktita de Rüdiger Eichholz enhavas tri bildkompleksojn montrantajn lancĵetilojn: 309/5 (lancĵetilo el rangifera branĉokorno), 335/40 (lancĵetilo kun lancoj, el Aŭstralio), 336/8 (lancĵetilo de eksimo).

b. *Plena Pekoteko 1985-1990*, elek-

tronika vortaro kompilata de Rüdiger Eichholz, registras *lancĵetilo* ĉe n-ro 87/803.

Principo de laŭmorfema traduko

Jen la principo, kiu gvidas min, kiam mi havas okazon esperantigi arkeologiajn fakterminojn por artikoloj:

a. *Internacieco*. Se ekzistas vortoj aŭ radikoj vaste uzataj, t.e. en la ĉefaj naciaj lingvoj konataj al arkeologoj, estas necese nur konformigi ilin al la Esperanta ortografio kaj fonetiko, por ke ili restu rekoneblaj skribe kaj parole.

b. *Laŭmorfema traduko*. Kiam ne estas eble trovi internacian radikon, mi provas kunmeti la terminon en Esperanto per traduko de elementoj en nacilingvaj terminoj, kiuj plej bone priskribas la objekton aŭ ideon. Kiam temas pri artefaktoj, mi preferas tiujn terminojn, kiuj klarigas, kiel funkcias la objekto, se oni povas esti certa pri tio, ĉar la funkcio estas pli signifoplena ol la formo. ■

Prilingva Noto

Ne interŝanĝu la vortojn *plasta* kaj *plastika*. "Plasta koverto" = "plastic envelope"; "plastika" estas arttermino = "reliefa". D.B. ■

la redaktoro pardonon petas pro la entrudiĝo de la sekvanta teksto.

11-MONATA JARRAPORTO DE ODLO BOKSERP

Ĉiu ĝustepensanta koboldo ja tute bone scias ke tute ne eblas verki laŭ la kondiĉoj postulataj de nia reaktoro. En mia lasta jarraporto (ho ve, ĝi tamen ne estis la lasta!) mi raportis la minacon de nia Plejsaĝa, Plejamata, Plejglorinda, Plejstulta Reaktoro (aj!!! ne ĵetu tiun poton da inko sur min!) Plejklera Reaktoro, dungi Macintosh-komputilon se mi ne tuj pli vigle laboros. Nu, tiu aĉulo plenumis sian minacon! Sed sciu, mi nepre ne lasos lin pretigi Esperanton-korektantan programon per ĝi, lia dua minaco. Kaj du kolumnoj

sur ĉiu paĝo! Ĉu ne jam estas sufiĉe fuŝi nur unu kolumnegon ĉiupaĝe sen ke mi devu fardi farti farbi fari laboron duoble pligrandan kaj tute sen ekstra pago?! Nu, mi demandas vin!!! Kial vi ne respondas? Mi scias scias, estas ĉar vi eĉ ne legas min dum mi parolas, parolas min dum vi legas... jam uzas la foliojn de ĉi tiu gazeto en la ĝusta ĉambro. (Ne cenzuru tion, Reaktoro! Mi pentas!)

Nu, mi venĝos! Jes ja! Ekde/ek de/ eke de/jam-de-nun mi simple rifuzos plu presi la literon *d*. Kaj nia Reaktoro restos Reaktoro um la tuta cetero e lia vivo! Ho homoj de Ĉernobil', vi ne restas

sen simpatiantoj! Nun sur la Monteto e Bakistoj via amiko ra ia as por vi. Ve! Nia Plejsankta Redddaktoro memorigis min ke mia propra nomo entenas la literon dddddddddd.....d! Sen ĝi mi ne povus eĉ presi mian propran nomon. Mi devos elpensi alian ruzon. Tiel sekretan ke eĉ nia Plejvipinda Reddaktoro ne rimarkos ĝin! Jes, mi scias! Mi presos la veran statistikon pri nia membronombro. Tio hontigus lin!

Do, jen, mi fiere proklamas ke la kvanto da personoj legantaj nian gazeton estas, averaĝe, - 47 (legu: minus 47, matematik-

istoj.). Do ja ne gravas kion mi presas. Mia fuŝado ne plu estas rimarkata eĉ de la Reaktoro mem! Ĉar li ja tute evidente ne legas la tekston, eĉ la provpruvtekston.

Do vi volas scii scii kion

mi faris dum la lasta jaro por pravigi mian altan salajron. Ĉu ne? Nu, mi komencis lerni presi ĉinstile de dekstre maldekstren, al iserp sosekus im jonoicel jailp jaklek run tsop ek saderk im jak unuan Esperanto-gazeton laŭ la ĉinlingva stilo. Araba? Nu, ne gravas, ĉiuj tiuj amerikanoj same aspektas.

Kun fuŝanta respekto, via preskoboldo

ODLO

Kun grandega pardonpeto via redaktoro rekomencas la normalan tekston.

TRI NOVAJ LIBRETOJ

recenzas Donald Broadribb

Al Unu Lingvo por Eŭropo? La Estonteco de la Eŭropa Babelo de Mark Fettes. Roterdamo: UEA, 1991. (*Esperanto-Dokumento* 27E) 15p. Menda rekte de UEA.

Mallonga kaj iomete supraĵa libreto pri la demando: ĉu rolu kiel helplingvo en Eŭropo la angla aŭ Esperanto? La respondo neeviteble estas Esperanto, kaj ĝin atingas la aŭtoro pere de sociologia argumentado. Oni nur demandas al si: kial eldoni tian broŝuron en Esperanto, ĉu vere necesas prediki al la konvertitoj?

Sed legado de la verketo ja inspiris en mi cerbumadon: kiel substrekas la aŭtoro, nur malgranda procento da lernantoj de la angla kiel dua lingvo sukcesas kontentige paroli kaj verki en ĝi, sed Esperanto estas multe pli facila lingvo. Kial, do, mi demandas min, nur malgranda procento da lernintoj de Esperanto kiel dua lingvo sukcesas kontentige paroli kaj verki en ĝi? Ĉi tiu psikologia fenomeno estas ankoraŭ malsufiĉe esplorita. Ŝajnas ke lingvolernantoj emas lerni nur ĝis tiu nivelo kie ili povas balbuti sed ne emas finlarni la duan lingvon, negrave ĉu la anglan, ĉu Esperanton, la francan, aŭ alian. La radikoj de tiu fenomeno nepre devas esti eltrovitaj kaj fortanĉitaj. Alie, Esperanto restos eterne lingvo de nur kelkdek mil personoj vere parolantaj ĝin. ■

Wels: Urbo en Supra Aŭstrio de Walter Klag Patro. Eldonita de la aŭtoro (Vieno, Aŭstrio). Verda Serio 2. 24p. Menda de UEA.

Temas pri simple presita turismo-libreto, modele verkita kaj kun lingvuzo neriproĉebla (escepte de la titolpaĝo kiu diras "regisita kaj komentita far Renate kaj Walter Klag Filo" en kiu estas atenco kontraŭ la *Fundamento* (far anstataŭ de) kaj tute nekonata vorto "regisita" kies signifon mi ne povas diveni.

Tre malmultaj ĉitiaĵoj ekzistas en Esperanto. Temas pri simpla manlibreto kiu kondukas la leganton tra la urbo Wels (50 000 loĝantoj), kvazaŭ gvidisto parolanta pri la signifo kaj karaktero de la diversaj konstruaĵoj kaj lokoj rigardataj. Enestas kelkaj ilustraĵoj, kiuj pro la fotoreproduktado ne sukcesas adekvate imponi. Listo de klarigoj, ĉe la fino de la libreto, informas pri la diversaj historiaj kaj geografiaj mencioj, simple, klare, kaj sufiĉe amplekse.

Entute, se vi intencas iam ferii en Aŭstrio, ĉi tiu libreto helpas vin ĝui la urbeton Wels. Sed la libreto estas ankaŭ tre imitinda modelo por malmultekosta sed utila, fidinda, kaj ĉiam interesa gvidlibreto kian eble iam dezirus iuj aŭstraliaj esperantistoj eldoni pri siaj propraj urboj. ■

Hospitalo Sepetaĝa de Walter Klag Filo. Verda serio 3. Eldonita de la aŭtoro, Vieno, 1991. 16p. Menda de UEA.

Interesa, iom ĉarma, kaj facile legebla noveleto, kies surprizan klimakson mi ne volas riveli, por ne forpreni de ĝi iom da mistereco. Lingvo preskaŭ ne-

riproĉinda (enestas regula misuzo de adjektivaj participoj anstataŭ de adverboj kaj neglekto de la akuzativo post *kiel* kiam ĝi estas gramatike postulata). La aŭtoro montras sin lerta verkisto, kaj ĉiu komencanto aŭ iomete-progresinta esperantisto ĝuus legi la libreton.

Unu problemo ankoraŭ ne solvita: la prezo de la libreto (kiel de la aliaj du supre recenzitaj) estas tiel malgranda, ke la poŝtkosto estas pli granda ol la prezo de la libreto mem. Se oni mendus ĉiujn

tri de UEA, tiu monperdo iomete mildiĝus, sed ne kontentige. La libretoj en la "Verda Serio" kostas po inter unu kaj tri guldenoj, plejparte (= proksimume A\$2.00). Sendube ekzistas merkato por tiaj libretoj, se iu libroservisto povus enstokigi ilin, sed la vendkvanto estus tiel malgranda ke al neniu libroservo valorus enstokigi ilin. Problemo nesolvebla? Nu, se vi mendas de UEA aliajn librojn samtempe, vi trovos ke indas mendi ankaŭ ĉi tiun libreton. ■

STATUTO DE LA AUSTRALIA ESPERANTO-ASOCIO INC.

ŜANĜO DE LA STATUTO

Konforme al alineo 31 de la Statuto: ĉiuj membroj de la Aŭstralia Esperanto-Asocio Inc. nun estas informataj pri proponitaj ŝanĝoj kaj dum la ĝenerala kunveno en la kadro de la 18a Aŭstralia Kongreso venontjara la ĉisubaj ŝanĝoj, post diskuto, povos esti akceptitaj, kaj ĉi tiuj eroj el la statuto tiam konformos al la impostleĝoj entenataj en subparaĝrafo 78(1) de *The Income Tax Assessment Act**.

Alineo 29: la ĝisnuna alineo 29 estu 29A, kaj sekvu alineo 29B kun la teksto:

29B Non-profit

* Temas pri "Impostliberiĝo" rilate al la enspezoj de Aŭstralia Esperanto-Asocio Inc. kaj ĉiuj filiigitaj grupoj en Aŭstraliao.

The income and property of the Association whencesoever derived shall be applied solely towards the promotion of the objectives of the Association and no portion thereof shall be paid or transferred directly or indirectly by way of dividend bonus or otherwise howsoever by way of profit to the members of the Association provided that nothing herein shall prevent the payment in good faith of remuneration to any officer or servant of the Association or to any member of the Association in return for any services actually rendered to the Association or reasonable and proper rent for premises let by any member to the Association.

Nova teksto de alineo 32:

32. *Dissolution:*

If upon the winding up or dissolution of the Association there remains after the satisfaction of all its debts and liabilities and property whatsoever the same shall not be paid to or distributed among the members of the Association but shall be given or transferred to some other institution or institutions having objects

If upon the winding up or dissolution of the Association there remains after the satisfaction of all its debts and liabilities and property whatsoever the same shall not be paid to or distributed among the members of the Association but shall be given or transferred to some other institution or institutions having objects similar to the objects of the Association and approved under subparagraph 78(1) of the Income Assessment Act.

La plena teksto de la Statuto de AEA aperas en la *Adresaro kaj Jarlibro*. ■

28a A.E.A. KAJ 57a N.Z.E.A. Esperanto-Kongreso

11-19 Januaro 1992. Temo: *Ekologio*

3a Listo de ĉeestontoj

20 Dudley Parkinson (TAS)
21 Robbie Robertson (NSW)
22 Margaret Robertson (NSW)
23 Max Wearing (SA)
24 Joyce Turner (QLD)
25 Eunice Graham (NSW)
26 Inna Timonin (NSW)
27 Betty Cleminson (NSW)
28 Bettie Hart (NSW)
29 Teri Metherell (VIC)

30 Wal Rawling (NSW)
31 Charlotte Rawling (NSW)
32 Vera Payne (WA)
33 Phillip Thompson (QLD)
34 Malcolm Ross (NSW)

Ĝis 21 junio 1991: NSW—20, VIC—5,
QLD—4, TAS—1, KANB—1, SA—1,
WA—1, Usono—1 = 34.

KONGRESNOVAĴOJ

informas Les Scott

Sabato la 11-a: Registrado—Ĝuinda programo por Interkona Vespero.

Dimanĉo la 12-a: Filozofia diskuto, ĉiuj estos bonvenaj. Ekskurso: Antikvaĵoj de la Richmond-Windsor regiono. Diservo en antikva preĝejo en la Universitato mem.

Lundo la 13-a: Vic. Prez. AEA Ĵuĝisto Kep Enderby malfermos la Kongreson (angle). Lokaj eminentuloj estos invititaj. Fotado sekvos. Prez. AEA Trevor Steele prezentos la kongrestemon kaj malfermos la aferkunvenojn de AEA, NZEA kaj JAGE. Vespere: Distraĵo prezentota de esperantistoj mem el la tuta Aŭstralio kaj el Nov-Zelando—diversajeroj.

Lasthora informo: La tre bona Kongres-kantlibro preparita kaj verkita de Gaye Phillips kaj Kay Anderson kun helpantoj el la brisbana Esperanto-klubo venis en la manojn de la LKK. Ĝi konsistas el malnovaj kaj novaj aŭstraliaj, nov-zelandaj kaj aliaj kantoj. Kay kaj Gaye prezentos erojn el ĝi ofte, dum la Kongreso. Kay akompanos kaj Gaye kondukos—kia granda esperanta skipo! ■

EL LA REGIONOJ

Sudaŭstralio: Preparado de la Aŭstralia Somer-Lernejo 1993 (11-22 januaro) jam komenciĝis. Kiu deziras frutempe inviti eksterlandajn geamikojn partopreni la kursojn povas akiri presitajn foliojn de Max Wearing, 30 Westbury St, Hackney SA 5069.

Nederlanda paro Ep kaj Ramona van Dalsem vizitis gesamideanojn en Adelajdo la 11-14an de majo. Ramono estis dufoje intervjuita pri Esperanto (unue en la angla kaj poste en la nederlanda lingvoj) por dissendo fare de FM-radio la 13an kaj 16an de majo respektive.

La Adelaide University Esperanto Club nun havas 13 membrojn. Astrid Riessen (8 Clarence St, Blackwood SA 5051) sekretarias por ĝi kaj ankaŭ kasistas por JAGE.

[El *Tamen Plu*]

Kvinslando: Konferenco ĉe Noosa, la 5-6an de majo. 25 anoj kaj vizitantoj ĉeestis la ege taŭgan konferencejon Motelo Noosa Lakes. Raportoj estis prezentitaj pri la grupoj en Brisbano, Toowoomba, St Lucia, Kaprikorno, Sunbrila Marbordo, kaj pri la skolta movado. Studento el Niĝerio petis helpon por studi ĉe la Universitato de Centra Kvinslando, sed la kosto estas ekster la financkapablo de EFK. Dum la

distraĵkunveno Jim kaj Jenny Dimo kaj Kay Andersen per akordioj profesie provizis muzikon. Annie Spencer voĉigis poemojn el sia propra poemlibro. [Kial pri ili neniam sciigis TAE?—Red] Kitty Brisbane, Peggy Ross, Kay Andersen kaj Tom O'Grady kontribuis al la distroprogramo. Dimanĉe estis ekskursoj al Twin Waters (rivero kaj marbordo), Subakva Mondo ĉe Mooloolaba, Zingibro-Urbo ĉe Yandina—kontentiga kaj memorinda konferenco!

La ĉijara pikniko okazos en Caboolture la 14an de julio. La unua konferenco en 1992 estos en Toowoomba (preciza dato provizota).

Laŭ raporto de Ray Ross

Nova "Esperanto Estate" estis fotografie prezentita en *Tereno* (aprila numero). Temas pri parceloj vendataj en Toowoomba.

NSW: Manly-novaĵo—En aprilo komenciĝis la dua trimestro, daŭranta ok semajnojn, en la Vespera Kolegio. Lastatempe nin plezurige vizitis nia malnova amiko Ali Milani, Baha'iano el Usono.

Respondoj Por Citaĵkvizo 5

1 ĉ; 2 ĝ; 3 a; 4 ĥ; 5 c; 6 g; 7 e; 8 b; 9 f; 10 h; 11 d; 12 i

---

Kompostita de Donald Broadribb, 46 Great Eastern Highway, Bakers Hill, WA, kaj presita de SNAP, 921 Albany Highway, East Victoria Park, WA, Aŭstralio.

THE AUSTRALIAN ESPERANTIST

Registered by Australia Post

Publication No. WBG 2488

If undeliverable return to

D. Broadbent

46 Great Eastern Highway

BAKERS HILL WA 6562

**SURFACE
MAIL**

Postage Paid
Vic. Park.E
WA 6101
Australia